

Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

BM-WP.050.100.2024.KM
3304989.13097561.10547328
Warszawa, 13-08-2024

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pani Poseł Małgorzaty Pępek w sprawie zwalczania barszczu Sosnowskiego (znak K10INT3922), przekazuję następujące informacje.

Ad 1 Jakie jednostki samorządu terytorialnego mają obecnie możliwości prawne i finansowe w celu zwalczania barszczu Sosnowskiego?

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) został wymieniony w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2016/1141 z dnia 13 lipca 2016 r. przyjmującym wykaz inwazyjnych gatunków obcych (dalej: „IGO”) uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych¹ oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów², gdzie został oznaczony jako inwazyjny gatunek obcy stanowiący zagrożenie dla Unii rozprzestrzeniony na szeroką skalę.

Po otrzymaniu informacji od regionalnego dyrektora ochrony środowiska o wprowadzeniu do Rejestru IGO informacji o stwierdzeniu obecności IGO w środowisku wójt, burmistrz lub prezydent miasta na podstawie art. 16 ust. 7 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych³ – dalej: „ugo”, ustala podmiot władający odpowiedzialny za przeprowadzenie działań zaradczych i informuje ten podmiot o stwierdzeniu obecności IGO w środowisku oraz o konieczności przeprowadzenia działań zaradczych wobec IGO zgodnie z art. 21 ust. 2 ugo.

W przypadku gatunków IGO stanowiących zagrożenie dla Unii lub IGO stanowiących zagrożenie dla Polski, rozprzestrzenionych na szeroką skalę, często podmiotem właściwym do przeprowadzenia działań zaradczych jest właściwy wójt, burmistrz albo prezydent miasta (art. 21 ugo).

¹ Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 189, str. 4 z późn. zm.

² Dz. U. poz. 2649

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1589 z późn. zm.

W przypadku konieczności podjęcia działań na nieruchomości, którą nie włada, organ właściwy do przeprowadzenia działań zaradczych określa, w drodze decyzji, termin udostępnienia nieruchomości przez podmiot władający oraz zakres i sposób przeprowadzenia działań zaradczych. Decyzja ta podlega natychmiastowemu wykonaniu. Podmiot władający nieruchomością udostępnia ją oraz pozwala na przeprowadzenie działań zaradczych na warunkach określonych w decyzji.

W przypadku, kiedy organ uprawniony do przeprowadzenia działań zaradczych nie może ustalić podmiotu władającego daną nieruchomością lub działania zaradcze wymagają natychmiastowego przeprowadzenia ze względu na możliwość zaistnienia nieodwracalnych skutków dla ochrony rodzimych gatunków lub siedlisk art.19 ust. 3 ugo umożliwia organowi uprawnionemu do przeprowadzenia działań zaradczych wstęp na teren nieruchomości z pominięciem zaleceń wymienionych w poprzednim akapicie.

Finansowanie działań zaradczych wobec inwazyjnych gatunków obcych występujących na szeroką skalę spoczywa na podmiotach zobowiązanych do ich przeprowadzania.

W przypadku gmin ustawa wprost wskazuje, że zadanie to należy do ich zadań własnych tych jednostek (art. 21 ust. 7 ugo). Istnieje jednak możliwość uzyskania dofinansowania na ten cel.

Ad 2 Do jakich instytucji polskie samorzady mogą zwrócić się w celu otrzymania dofinansowania do jej usuwania?

I. Fundusze krajowe

W ofercie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej nie ma aktualnie programu skierowanego do samorządów w zakresie dofinansowania do zwalczania gatunków obcych, w tym barszczu Sosnowskiego.

Natomiast wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej⁴ mogą wspierać zwalczanie barszczu Sosnowskiego w ramach działań statutowych z zakresu ochrony różnorodności biologicznej, zgodnie z obowiązującymi zasadami, kryteriami wyboru przedsięwzięć, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności kosztów. Forma i poziom dofinansowania uzależnione są od przychodów z opłat środowiskowych będących w dyspozycji wfośigw. Nabory prowadzone są przez odpowiednie terytorialnie wfośigw.

Szczegółowe informację nt. dofinansowania zwalczania barszczu Sosnowskiego ze środków wfośigw w zał. nr 1.

II. Fundusze UE na lata 2021-2027

W ramach programu **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027**⁵, dla którego Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest Instytucją Pośredniczącą, w działaniu *FENX.01.05 Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury*, zaplanowano dedykowane wsparcie na typ projektu 1.5.3 *zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych (IGO)*.

Zakres wsparcia w ramach typu projektu 1.5.3 zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów (SZOP) dla FEnIKS obejmuje cyt.:

---

⁴ dalej: wfośigw

⁵ dalej: FEnIKS

Projekty zwalczania IGO, służące zahamowaniu presji na rodzime gatunki i siedliska. Wsparcie ograniczone do działań z ustawy z 11.08.2021 o gatunkach obcych i z ustawy z 04.11.2022 o Centralnym Azylu dla Zwierząt. Wspierane będą projekty kompleksowego zarządzania IGO, w tym aktualizujące wiedzę o tych gatunkach i sposobach ich eliminacji, kontroli lub izolacji, w szczególności gatunków należących do IGO stwarzających zagrożenie dla UE lub Polski i przedsięwzięcia wdrażające Plan działań dotyczący priorytetowych dróg przenoszenia IGO stwarzających zagrożenie dla UE lub Polski.

W katalogu potencjalnych beneficjentów w SZOP wymieniono m.in. jst i ich związki oraz jednostki organizacyjne działające w ich imieniu.

Nabory prowadzone są przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

Do 31 lipca trwa nabór wniosków o dofinansowanie w sposób niekonkurencyjny skierowany do GDOŚ dotyczący IGO⁶. Alokacja przeznaczona na nabór wynosi 30 mln zł. GDOŚ planuje realizację projektu pn. *Wdrażanie Planu działań dla priorytetowych dróg przenoszenia inwazyjnych gatunków obcych*, o szacowanym koszcie całkowitym 25 mln zł. Działania zaplanowane w ramach projektu obejmują m.in.: przeprowadzenie niezbędnych analiz, zrealizowanie szkoleń dla pracowników służb i organów zaangażowanych w zwalczanie IGO oraz szeroko zakrojoną kampanię edukacyjno-informacyjną dotyczącą tych gatunków. Ponadto planowane jest również kompleksowe testowanie metod zwalczania najbardziej inwazyjnych gatunków, w szczególności barszczy kaukaskich i rdestowców, które ze względu na cechy biologiczne wymagają zwalczania systemowego - prowadzonego planowo i sukcesywnie przez kilka sezonów wegetacyjnych. Celem zaplanowanych działań jest nie tylko wzrost wiedzy społeczeństwa czy interesariuszy, w tym rozpowszechnienie informacji o zagrożeniach związanych z wprowadzaniem i rozprzestrzenianiem się IGO, ale również poszerzenie bazy ekspertów i specjalistów mających wiedzę jak zmniejszyć negatywne oddziaływanie IGO na środowisko przyrodnicze, zdrowie i gospodarkę. Zaplanowane zadania oparte są o wnioski, wiedzę i materiały wynikające z realizacji przez GDOŚ projektu nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. *Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną*.

Nabór wniosków o dofinansowanie w sposób konkurencyjny dot. zwalczania IGO dla szerokiego grona beneficjentów nie został jeszcze ogłoszony z uwagi na trwający proces konsultacji z organizacjami pozarządowymi będącymi członkami Komitetu Monitorującego FEnIKS projektu kryteriów wyboru projektów niezbędnych dla przeprowadzenia postępowania.

Ponadto działania obejmujące zwalczanie IGO mogły zostać ujęte w ramach projektów dotyczących ochrony in-situ lub ex -situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych w ramach ogłoszonego 27 listopada 2023 r. naboru z FEnIKS⁷.

W ramach programów regionalnych tj. **Funduszy Europejskich dla Regionów** dla poszczególnych województw zaplanowano wsparcie na typ projektów w zakresie zwalczania inwazyjnych gatunków obcych. Instytucją Zarządzającą dla ww. programu pełnią Urzędy Marszałkowskie Województwa.

⁶ <https://www.gov.pl/web/nfosigw/fenx0105-iw01-00624>.

⁷ <https://www.gov.pl/web/nfosigw/fenx0105-iw01-00323>

Informacje na temat programów znajdują się na stronie internetowej: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/fundusze-dla-regionow/>.

Dodatkowo na stronie Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych znajduje się zakładka poświęcona projektowi „Punkt dla Przyrody”, gdzie można uzyskać wsparcie doradcze oraz szkoleniowe w zakresie przygotowania i rozliczania projektów dotyczących ochrony bioróżnorodności w ramach Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FENIKS), Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej (FE PW) oraz 16 funduszy regionalnych dla podmiotów ubiegających się o finansowanie z zakresu ochrony bioróżnorodności w Perspektywie Finansowej 2023-2029. Więcej informacji na temat projektu można znaleźć na stronie: <https://punktdlaprzyrody.lasy.gov.pl/>

Ad 3 *Czy biorąc pod uwagę stan finansów publicznych pozostawiony po poprzednikach, podległy Pani resort zamierza przeznaczyć dodatkowe środki budżetowe na zwalczanie wymienionej rośliny, a jeśli tak, to w jaki sposób środki te będą rozdysponowane?*

Według dostępnej wiedzy, na etapie ustaleń z Ministerstwem Finansów dotyczącym procedowania ustawy o gatunkach obcych nie przewidywano dodatkowych form dofinansowania działań związanych z usuwaniem ze środowiska inwazyjnych gatunków obcych.

Ad 4 *Kto według przepisów prawa zobowiązany jest do usuwania rośliny z terenów, które nie są w zarządzie gminy?*

Zgodnie z artykułem 21 ust. 1 ugo działania zaradcze w stosunku do IGO rozprzestrzenionego na szeroką skalę, stanowiącego zagrożenie dla Unii i Polski, przeprowadza się po wprowadzeniu do Rejestru IGO informacji o stwierdzeniu obecności w środowisku danego IGO. W takiej sytuacji obowiązek przeprowadzenia działań zaradczych spoczywa odpowiednio na:

- dyrektorze parku narodowego - na obszarze parku narodowego,
- właściwym regionalnym dyrektorze ochrony środowiska - na obszarze rezerwatu przyrody (z wyłączeniem lasów stanowiących rezerwat przyrody),
- Głównym Inspektoracie Rybołówstwa Morskiego - na obszarze morskim,
- właściwym dyrektorze urzędu morskiego - na obszarze pasa technicznego,
- wójtce, burmistrzu lub prezydencie miasta - na pozostałych terenach.

Równocześnie na podstawie art. 21 ust 2 ugo działania zaradcze w stosunku do IGO rozprzestrzenionego na szeroką skalę, przeprowadza, po otrzymaniu od wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o stwierdzeniu obecności IGO w środowisku, właściwy dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - w lasach stanowiących rezerwat przyrody, a poza obszarami parku narodowego i rezerwatu przyrody:

- zarządca nieruchomości - w przypadku nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa oraz nieruchomości stanowiącej własność państwowej osoby prawnej działania zaradcze przeprowadza lub też

- podmiot władający będący osobą fizyczną albo inną niż państwowa osobą prawną, albo inną niż państwowa jednostką organizacyjną – na nieruchomości, którą włada.

Ad 5 Czy planowane są zmiany w prawie, których bezpośrednim skutkiem będzie zwiększona skuteczność w usuwaniu Barszczu Sosnowskiego? Jeżeli tak, to kiedy można spodziewać się odpowiednich przepisów w tym zakresie?

Obecnie nie przewiduje się wprowadzenia zmian w prawie, które miałyby bezpośredni wpływ na zwiększenie skuteczności usuwania przedmiotowego IGO. Podmiot przeprowadzający działania zaradcze w oparciu o analizę kosztów i korzyści podejmuje decyzję o sposobie przeprowadzenia działań zaradczych. Biorąc pod uwagę żywotność barszczy kaukaskich oraz ich zdolność do wytwarzania dużych ilości materiału nasiennego eliminacja całych połaci barszczu może okazać się niezwykle trudna do wykonania. W takiej sytuacji można podejmować działania polegające na kontroli populacji, niedopuszczeniu do dalszego rozprzestrzeniania się rośliny czy izolacji (art. 2 pkt 3-4, 9-10 ugo).

Podpowiedzi na temat wyboru metody zwalczania barszczy można szukać w udostępnionym na stronie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska kompendium dotyczącym zwalczania barszczy: <https://www.gov.pl/web/gdos/kompendia-zwalczania-wybranych-igo>.

Z wyrazami szacunku

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych KPRM